

Sezer, C. (2021). Milli Mücadele sonrası 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Bandırma, Kirmasti (Mustafakemalpaşa) ve Karacabey'deki yardım faaliyetleri (1922-1923). *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(40), 461-497.

DOI: 10.21550/sosbilder.749296
Araştırma Makalesi / Research Article

MİLLİ MÜCADELE SONRASI 13. HİLÂL-İ AHMER SAĞLIK İMDAT HEYETİ'NİN BANDIRMA, KİRMASTI (MUSTAFAKEMALPAŞA) VE KARACABEY'DEKİ YARDIM FAALİYETLERİ (1922-1923)

Cemal SEZER*

Gönderim Tarihi / Sending Date: 8 Haziran / June 2020

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 7 Ekim / October 2020

ÖZET

I. Dünya Savaşı sonrası Anadolu'nun dört bir tarafı İtilaf Kuvvetleri tarafından işgal edildi. İşgal edilen yerler arasında Bursa ve Balıkesir çevresi de vardı. Bölge halkı Yunan işgali altında öldürme, yaralama, tecavüz, gasp, yağma gibi zulümlere uğradı. Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde başlayan Milli Mücadele'nin son askeri safhası Büyük Taarruz'un (26 Ağustos-30 Ağustos 1922) sonunda elde edilen büyük başarıyla Türk ordusu, Batı Anadolu'da ilerlemeye başladı. Türk ilerleyişi karşısında Yunanlar geri çekilirken halka yönelik zulümlerini sürdürerek her tarafı yakıp yıktılar. Yunanların Bursa ve Balıkesir'den çekildikten sonra geride bıraktıkları acıların hafifletilmesi için vakit kaybedilmeden halkın yaraları sarılmaya çalışıldı. Bu amaçla Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyetleri bölgeye gönderildi. Gönderilenlerden biri de 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti idi. Heyet; Bandırma, Kirmasti (Mustafakemalpaşa) ve Karacabey'de halkın yiyecek, giyecek, barınma, sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılamak için Ekim 1922-Mayıs 1923 tarihleri arasında görev yapmıştır. Zor şartlar içerisinde başarıyla görev yapan Sağlık İmdat Heyeti, yerel makamların ve halkın takdirini kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Milli Mücadele, Bandırma, Kirmasti, Karacabey, 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti

* Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Bolu / TÜRKİYE, sezer_c@ibu.edu.tr

Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi
Uludağ University Faculty of Arts and Sciences Journal of Social Sciences
Cilt: 22 Sayı: 40 / Volume: 22 Issue: 40

Welfare Activities of the 13th Red Crescent Health Assistance Group in Bandırma, Kirmasti (Mustafakemalpaşa) and Karacabey after the National Struggle (1922-1923)

ABSTRACT

Anatolian lands were surrounded by the Allied States after the First World War. The cities of Bursa and Balıkesir and surrounding areas were some of these occupied lands. The local community went through all kinds of tyranny including slaughter, injury, rape, extortion, and looting. The final military stage of the National Struggle under the leadership of Mustafa Kemal Pasha, named the Battle of Dumlupınar (August 26-30, 1922), started the trooping of the Turkish Army towards Western Anatolia. The retreating Greek Army burnt down wherever they could along with barbarism towards the local community. Healing the wounds of people in those lands after the retreat of Greeks was the priority of Turkish organizations. Red Crescent Health Assistance Groups were sent to these fields for this purpose. One of these groups was the 13th Red Crescent Health Assistance Group. The members of this group served in Bandırma, Kirmasti (Mustafakemalpaşa) and Karacabey to meet the necessities of the locals such as food, clothing, shelter, and health in October 1922 and May 1923. The Health Assistance Group, who successfully served under harsh circumstances, won the appreciation of the public and local authorities.

Key words: National Struggle, Bandırma, Kirmasti, Karacabey, the 13th Red Crescent Health Assistance Group

Giriş

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı ve sonrasında gerçekleşen işgal sürecinde çok zarar görmüştür. Toplumun birçoğu zorunlu ihtiyaçlarını dâhi karşılayacak durumu yoktu. İçerisinde bulunan bu zor şartlar, Osmanlı yetkili makamlarının bildirisini ve Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin¹ incelemeleri sonucunda resmî bir dille de ortaya kondu.

¹ 1868'de yaralı ve hasta Osmanlı askerlerine bakmak amacıyla kuruldu. İlk olarak faaliyetlerine 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında başladı. Belli bir süre faaliyetlerinde durgunluk gösterse de 1897'de Osmanlı-Yunan Savaşı'yla

Ayrıca uzun süren savaşın ekonomik olarak Cemiyet'i etkilememesi mümkün değildi. Dolayısıyla Cemiyet'in içerisinde bulunduğu ekonomik şartlar yapılacak faaliyetlerin kısıtlı olmasını sağladı. Buna rağmen Cemiyet, elindeki imkânları sonuna kadar kullandı. Cemiyet, savaştan sonra ilk olarak Rus işgali nedeniyle yerlerini terk eden, işgal son bulunca da yeniden memleketlerine geri dönen insanlara yardım etmekle göreve başladı. Bu amaçla Trabzon, Erzurum, Erzincan ve Mamuretü'l-aziz'e yardım heyetleri gönderildi (*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 139)².

I. Dünya Savaşı'nın yıkıcı sonuçlarından diğer bölgelere oranla Batı Anadolu Bölgesi daha az etkilenmişti. Fakat 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra bölgede Yunan işgali başlayınca, yöre insanı da her türlü mezâlimle karşı karşıya kaldı³. 30 Haziran 1920 tarihinde Balıkesir, 2 Temmuz'da Karacabey, Kirmasti

faaliyetlerini devam etti. Daha sonra faaliyetlerini ara ara düdüren Cemiyet, Trablusgarp Savaşı (1911-1912), Balkan Savaşları (1912-1913) ve I. Dünya Savaşı (1914-1918) sırasındaki faaliyetleriyle dikkati çekti. Milli Mücadele yıllarında kısıtlı imkânlarla rağmen faaliyetlerini sürdürmede büyük bir başarı göstermiştir. Cemiyet'in kurulması ve bu dönemlere ait yardım faaliyetleri için bk. *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.; Çapa 2010; Karal Akgün & Uluğtekin, 2000; *Türkiye'de Kızılay Derneği 73 Yıllık Hayatı 1877-1949*, 1950; Dr. Besim Ömer, 2009; Sezer, 2019; Sezer & Metin, 2016; Özaydın, 2002: 687-695.

² Bu heyetlerin yardım faaliyetleri için bk. *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 139-147; Çapa, 2010: 136-141; Karal Akgün & Uluğtekin, 2000: 253-257; *Türkiye'de Kızılay Derneği 73 Yıllık Hayatı 1877-1949*, 1950: 48-49; *Merhamet Güneşi Kızılay-Le Soleil de la Compassion- Hilâl-i Ahmer - 1912-1920-*, 2015: 47-50.

³ Yunan ordusuyla birlikte Rum ve Ermeni çetelerinin Müslümanlara yaptıkları mezâlim için bk. *Arşiv Belgelerine Göre Balkanlarda ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi*, C. II, 1996.

(Mustafakemalpaşa)⁴ ve Bandırma, 8 Temmuz'da Bursa işgal edildi⁵. İşgal yerlerindeki ihtiyaç sahiplerine ya da işgal nedeniyle yaşadıkları şehirleri terk eden kimselerin yaralarını sarmak, en azından acılarını hafifletmek için Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Sağlık İmdat heyetleri gönderildi (*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 148)⁶.

İşgaller, Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin merkez ve şubelerine ait her türlü mallarını korumayı güçleştirdi. İtilaf Devletleri, Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Genel Merkezi'ni işgal etmek için Cemiyet'in Genel Kâtibi Dr. Adnan Bey'in (Adıvar) Anadolu'ya geçmesini fırsat bildi. Yalnız

⁴ Milli Mücadele'nin başarıya ulaşmasından sonra Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya atfen Kirmasti'nin ismi değiştirilmiştir. Bk. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), nr. 51-0-0-8-65-28.

⁵ Bk. *Türk İstiklâl Harbi Batı Cephesi (4 Eylül 1919-9 Kasım 1920)*, 1991: 284-286, 297; Yüceer, 2001: 69; Hülagü, 2001: 128, 135; Akkılıç, 2008a: 351, 369, 376-379.

⁶ Akhisar, Nazilli, Alaşehir, Karamürsel, İzmit, Bilecik, Gördes, Haymana, Mihaliççık, Sivrihisar İmdat heyetlerinin yanı sıra belli bir süre Ermenilerin ama özellikle Fransızların idaresinde altında sıkıntı çeken halka yardım amacıyla Adana ve Antep'e İmdat heyetleri gönderilmiştir. Bunların dışında II. İnönü Savaşı (23 Mart-1 Nisan 1921) sırasında ya da Sakarya Savaşı (23 Ağustos-13 Eylül 1921) sonrasında Yunanların Türk şehirlerini yakıp yıkmaları üzerine yardım heyetleri görevlendirilmiştir. Örneğin Aydın ve çevresini boşaltan İtalyanların yerini alan Yunanların katliamına uğramak istemeyen halk, Muğla ve Bozdoğan çevresine göç etmiştir. Bunun üzerine buradaki halka yardım edilmesi için İmdat heyetleri sevk edilmiştir. Bk. *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 148-171; Çapa, 2010: 141-160; Karal Akgün & Uluğtekin, 2000: 257-268. Ayrıca bk. *Millî Mücadelede Hilâl-i Ahmer, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Teşkilinden Sakarya Zaferi'ne Kadar Hilâl-i Ahmer Cemiyeti İcraat Raporu-23 Nisan 1920-23 Eylül 1921*, 2009: 55-78; *Türkiye'de Kızılay Derneği 73 Yıllık Hayatı 1877-1949*, 1950: 49-55; Sezer & Metin, 2013: 174-181; *Merhamet Güneşi Kızılay-Le Soleil de la Compassion- Hilâl-i Ahmer -1912-1920-*, 2015: 50-53. Milli Mücadele sırasında ve sonrasında İzmir ve çevresinde Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin faaliyetleri için bk. Çapa, 2015: 53-68.

23 Nisan 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) açılması ve düzenli ordunun kurulması, İtilaf Devletleriyle olan mücadelede farklı bir safhaya geçilmesine yol açtı. Yaşanan gelişmeler halkın moralini yükseltmiş, bu durum Hilâl-i Ahmer'e de yansımıştır. Cemiyet, bu sıralarda Anadolu'nun çeşitli yerlerinde 30 merkez ve 60 şubede faaliyet gösteriyordu. TBMM'nin açılmasıyla başlayan Ankara-İstanbul ikilemi, kendisini Hilâl-i Ahmer'de de göstermiştir. Dr. Adnan Bey'in TBMM'nin Sıhhiye Vekili olması Cemiyet'in Ankara'dan yönetilmesini sağlamıştır (Karal Akgün & Uluğtekin, 2000: 268-271).

TBMM Hükümeti, bağımsızlık mücadelesini dünyaya duyurmak ve barışın sağlanması için Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin saygın konumundan faydalanmıştır. Özellikle II. Londra Konferansı'ndan (21 Şubat-12 Mart 1921) sonra yabancı devletlerle ilişkilerin yürütülmesi için Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin İkinci Başkanı Hamit Bey, TBMM Hükümeti'nin İstanbul temsilcisi olmuştur (Karal Akgün & Uluğtekin, 2000: 273). Hatta kendisi Milli Mücadele'nin askerî safhasının başarıyla sonuçlanması üzerine Mudanya'da yapılacak ateşkes görüşmelerine katılmıştır⁷. Mudanya Ateşkes görüşmeleri ardından sıra barış görüşmelerine gelmiştir. Lozan'daki barış görüşmeleri öncesinde saltanatın kaldırılmasından bir gün sonra yani 2 Kasım 1922 tarihinde TBMM'de Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'yle ilgili bir karar alınmıştır. Bu karara göre; “Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti” ismi “Türkiye Hilâl-i Ahmer Cemiyeti” olarak değiştirilmiştir. Böylece Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, yeni kurulacak olan devletin vazgeçilmez bir kurumu olduğunu göstermiştir. Zaten 1925 yılında Türkiye Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin İstanbul'daki Genel Merkezi yeni Türk devletinin

⁷ Heyette; Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa (İnönü), Batı Cephesi Kurmay Başkanı Asım (Gündüz) Paşa, Harekât Şube Müdürü Tevfik (Bıyıklıoğlu) ve İstihbarat Şube Müdürü Tahsin Beyler bulunuyordu. Daha sonra Binbaşı Seyfettin ve Hamit Beyler katılmıştır. Bk. *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi- I*, 2002: 322.

başkenti Ankara'ya taşınmıştır (Karal Akgün & Uluğtekin, 2000: 308-310).

Balıkesir-Bursa Hilâl-i Ahmer İmdat Heyeti'nin Kurulması

Yunanların Batı ve Orta Anadolu'da üç yıldır sürdürdükleri zulümlere, yardım amacıyla bölgeye giden Hilâl-i Ahmer Cemiyeti de şahit olmuştur. Bunun üzerine Hâriciye Nezâreti'nin teklifiyle Hilâl-i Ahmer Cemiyeti vasıtasıyla düşmanın kötü davranışları protesto edilmiştir. Ayrıca yurt dışındaki Müslümanların yaptıkları para yardımlarının Cemiyet'e teslim edilmesi için İtilaf Devletleri nezdinde girişimlerde bulunulmasını Cenova'daki Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı tarafından istenmiştir. Ayrıca Nezâret, Yunan ordusunun gerçekleştirdiği tahribatı anlatmak için Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'na Ekim 1921 tarihinde müracaat etmiştir (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-006).

Mustafa Kemal Paşa'nın başkomutanlığında Büyük Taarruz'u kaybeden Yunan ordusu, Batı Anadolu'dan çekilmeye başladı. 11 Eylül 1922 tarihinde Bursa, 14 Eylül'de Karacabey ve Kirmasti, 17 Eylül'de Bandırma düşman işgalinden kurtarıldı⁸. Fakat Yunan ordusu yenilginin acısını sivillerden çıkardı. Masum halkın mallarını ve eşyalarını gasp ettiler, evlerini yıktılar, yıkamadıklarını ise yaktılar (*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 172).

⁸ Geniş bilgi için bk. *Türk İstiklâl Harbi Batı Cephesi Büyük Taarruzda Takip Harekâtı (31 Ağustos-18 Eylül 1922)*, 1969: 176-222; Ayrıca bk. Hülagü, 2001: 304-305, 310; Akkılıç, 2008b: 631; Karacabey ve Kirmasti düşman işgalinden kurtulduktan sonra 15 Eylül'de Bursa'da büyük bir miting düzenlendi. Coşkuyla geçen miting sırasında Bursa halkı, Gazi Mustafa Kemal Paşa'yı Bursa'ya davet edip minnet borçlarını ödemek istediler. Bunun üzerine Gazi Mustafa Kemal Paşa, Bursalıların isteklerini karşılıksız bırakmamış ve 17 Ekim 1922 tarihinde Bursa'ya gelmiştir. Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın Bursa gezisi 29 Ekim'de sona ermiştir. Bk. Yüceer, 2001: 143-145.

Örneğin; Karacabey'e giren Türk ordusu karşılarında yanmış bir kasaba görmüştü. Kasabadaki camilere doldurulan halk, camilerin ateşe verilmesiyle acımasızca katledilmişti (*Türk İstiklâl Harbi Batı Cephesi Büyük Taarruzda Takip Harekâtı* (31 Ağustos-18 Eylül 1922), 1969: 212). Yunan işgali süresince Bursa merkez ve bağlı yerlerde yakılan yapıların toplam sayısı 16.044'tü. Bunların içerisinde 7.158 ile Karacabey ilk sırada geliyordu⁹. Yunan askerleri Karacabey'den geri çekilirken 14 mahalle ve 9 köy tamamen, 5 köyü ise kısmen yakmışlardı¹⁰. Buralarda insanlık suçu işlenmişti (Yüceer, 2001: 133)¹¹. TBMM Hükümetine göre Yunanların batı vilayetlerde gerçekleştirdiği mezâlim ve tahribatın derecesi "*pek müthişti*". Yunan ordusu peyderpey geri çekilince işgalin yıkıcı boyutu daha net bir şekilde görülecekti. Böylece ülke dışından özellikle Hindistan ve Afrika'daki Müslümanların yapacağı yardımların artacağı kesindi. Yapılan yüzbinlerce liralık para yardımıyla imar edilen yerlerde halk rahat bir nefes alacak ve ülkenin ekonomik kalkınmasında katkısı olacaktı (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-016).

Düşmanın terk ettiği kasaba ve köylerde gerçekleştirilen her türlü mezâlim tahmin edilenin de üstünde idi. Zavallı köylüler harabeyi andıran evlerinden, uzatılacak bir yardım elini bekliyorlardı. Bu nedenle TBMM Hükümeti, zaman kaybetmeden hükümetin şefkatli ellerini göstermek için işe koyuldu. Bunun için ihtiyaç sahiplerine hem nakdî hem de aynî olarak yapılacak yardımlar için Hilâl-i Ahmer heyetleri

⁹ Yakılan diğer yerlerin sayısı şöyleydi: Merkez ilçe 1.238, Orhangazi 5.500, Gemlik 1.400, Orhaneli 426, Mudanya 142, Yenişehir 60, İnegöl 47, Kirmasti 23'tür. Bk. Akkılıç, 2008b: 634.

¹⁰ Karacabey'de yakılan evlerin sayısı, bunlar içerisinde tamir edilenlerin ve edilmeyi bekleyenlerin listesi için bk. BCA nr. 272-0-0-80-3-5-6.

¹¹ Bursa bölgesinde Yunan askerlerinin yaptıkları zulümler için bk. Hülagü, 2001: 314-329.

faaliyete geçirdi. Hilâl-i Ahmer'in gidemediği yerlerde belediye ve ticaret odalarının katılımıyla yardımlar sağlanacaktı. Ayrıca Yunanların yaptıkları mezâlim hakkında Türk halkı bilgilendirilecekti. Bu şekilde toplanılacak para ve eşyalar Ankara Hilal-i Ahmer Murahhaslığı'na gönderilecekti (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-004).

Yunan ordusu geri çekilirken kasaba ve köylerde gerçekleştirdikleri zulümleri ve yakılan yerleri belirlemek üzere Yakup Kadri (Karaosmanoğlu), Mehmet Asım (Us), Falih Rıfkı (Atay) ve Halide Edip'ten (Adıvar) oluşan bir komisyon incelemelerde bulunmuştur. Türk heyetinin yanı sıra Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın görevlendirdiği bir heyet te Yunanların Türklere yönelik katliamlarını yerinde görmüş ve bunu raporlarında ifade etmişlerdir (Çapa, 2010: 156). Uluslararası Kızılhaç Dergisi'nin Kasım 1922 tarihinde yayınlanan sayısında iki Kızılhaç görevlisinin Anadolu'daki gözlemlerine yer verilmiştir. Kızılhaç temsilcileri birçok felakete tanıklık etmişlerdi. Ama bu gezi en korkunç olanı idi. Öyle ki halkın yaşadıkları korku ve dehşet gözlerinden anlaşılıyordu (Akkılıç, 2008b: 487).

Bölge halkının ihtiyaçlarını giderme noktasında Başkomutanlık'tan İcrâ Vekilleri Heyeti'ne gönderilen 6 Eylül 1922 tarihli yazı yapılacak yardım faaliyetleriyle ilgili aşağıdaki bilgileri içeriyordu:

- Rus ve Fransızlarda olduğu gibi Yunanların da geri çekildiği yerlerde halka yardım edilecektir.

- Yunan işgalinden kurtulan livalara 15.000 lira havale edilecektir.

- Müzakeresi başlanan bütçeden peyderpey olarak paralar gönderilecektir.

- Muhâcirîn ve Muâvenet-i İçtimâiyye Şubesi Müdürü Dr. Muhittin Celal Bey 10.000 lira parayla ilk yardım yapmak üzere Başkomutanlık'tan gelecek emirle hemen hareket edecektir.

- Hilâl-i Ahmer Cemiyeti bir yardım heyetini malzemeleriyle birlikte gönderecektir.

- Heyette görev alacak kişiler ve malzemeler bir hafta içerisinde Konya'da toplanacaktır. Ayrıca 10.000 lira nakit para da ihtiyaç sahibi kimselere dağıtılması için heyete teslim edilecektir (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-011)¹².

Ankara Hilâl-i Ahmer Murahhaslığı tarafından yardıma muhtaç bir halde olan Türklere yardımda bulunulması için vakit kaybetmeksizin Afyon ve çevresine Salih Bey'in başkanlığında bir İmdat Sağlık Heyeti, beraberinde yiyecek, giyecek ve sağlık malzemeleriyle gönderildi (*Osmanlı Hilâl-i Ahmer Mecmuası*, No: 13, 15 Eylül 1338, 300). Ardından Cemiyet tarafından yardım faaliyetleri genişletilerek Uşak, Bilecik, Aydın, İzmir ve Balıkesir'de yardım merkezleri kuruldu ve her bir merkeze yardım heyetleri gönderilmiştir. Gönderilen heyetlerin üçü İstanbul'dan¹³ diğer ikisi Ankara'dan sevk edilmişti. Balıkesir-Bursa İmdat Heyetinin dışında Uşak-Afyonkarahisar, Bilecik-Eskişehir,

¹² Yardım malzemelerinden bazıları şunlardır: 2.500 metre Amerikan bezi, 200 metre basma, 500 çift erkek çorabı, 500 adet battaniye, 77 adet pamuklu, 37 adet erkek ceketi, 500 adet kız çocuklarına fistan, 25 takım çocuk kostümü, 200 adet eteklik, 100 adet uçkur, 100 adet bez patik, 40 çift çocuk potini, 200 adet makara, 250 adet peçete keten, 2.000 adet düğme, 100 adet çocuk donu, 100 adet çocuk fanila, 260 adet kadın gömleği, 5 adet kundak takımı, 200 çift kadın çorabı, 25 kilo kinin ve bir dispanser içerisinde kullanılacak her türlü alet, araç-gereç. Bk. BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-004; BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-014; BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-015.

¹³ Yunanların Batı Anadolu'dan çekilirken yakıp yıktıkları yerlerdeki halka yardım etmeleri amacıyla İstanbul'dan gönderilen heyetlerin faaliyetlerine izin verildiğine ilişkin Dâhiliye Vekâletince Batı Cephesi Komutanlığı bilgilendirilmiştir. Bk. *Kızılay Arşivi Belgelerinde Savaşlar (Trablusgarb-Balkan-Milli Mücadele)*, 2019: 283.

İzmir-Manisa ve Aydın İmdat heyetleri görev yapacaktı (*Osmanlı Hilâl-i Ahmer Mecmuası*, No: 14, 15 Teşrinievvel 1338, 44; *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 172)¹⁴. Balıkesir-Bursa bölgesinde görev yapacak heyet, İstanbul'dan gönderilmişti (Kızılay Arşivi (KA), nr. 252/49). Yanlarında malzemelerle yola çıkan heyetlere toplam 200.000 lira verilmiş, ayrıca ihtiyaç duyulduğu takdirde yeniden para havale edilecekti (Çapa, 2010: 156-157).

Batı Cephesi Komutanlığı'ndan Ankara'ya gönderilen 30 Eylül 1922 tarihli yazıda; Bandırma'daki olumsuz koşullar bildirilerek, Hilâl-i Ahmer'den yardım talep ediliyordu. Yine Bandırma Kaymakamı'nın Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'ne gönderdiği 8 Ekim 1922 tarihli yazıda; Bandırma'da Yunanların yakmadığı tek evin bile kalmadığını, tedaviden yoksun halkın aç ve perişan bir halde sokaklarda yaşadıklarını ifade ediyordu (Çapa, 2010: 160). Dolayısıyla Balıkesir ve Bursa çevresinde görev yapacak heyet, "13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti" olarak Bandırma, Karacabey ve Kirmasti'de faaliyet yürütecekti (*Türkiye'de Kızılay Derneği 73 Yıllık Hayatı 1877-1949*, 1950: 57; *Kızılay Arşivi Belgelerinde Savaşlar (Trablusgarb-Balkan-Milli Mücadele)*, 2019: 285).

¹⁴ Bu yardım heyetlerinin gönderildiği bölgelerde de Yunan mezâlimi yaşanmıştı. Örneğin Uşak'a bağlı Eşme merkez ve 24 köy tamamen ya da kısmen yakılmıştı. Uşak'ta belli bir süre faaliyet gösteren Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti daha sonra faaliyet merkezini Eşme'ye taşımıştır. Çünkü buradaki daha halk muhtaç bir halde, çaresizce yardım yapılmasını bekliyordu. Bk. BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-007; BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-010.

13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Yardım Faaliyetleri

13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti 30 Eylül 1922 tarihinde İtalyan bandıralı Bunera Vapuruyla İstanbul'dan Bandırma'ya gitmek üzere yola çıkmıştır. Heyette şu kişiler yer alıyordu:

Sertabip: Dr. Bahattin Bey,

Tabip: Dr. Muzaffer Bey,

Tabip: Dr. Eyüp Hikmet Bey,

Eczacı: Ali Tevfik Bey,

İdare Memuru: Muallim Muhittin Bey,

İdare Memuru Muavini: Mahmut Cemalettin Bey.

Heyetin yanında ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere 102 sandık ve balya tıbbi malzeme ile çamaşır, 69 sandık ve balya giyecek ve porselen, 39 sandık muhtelif eşya ile 200 çuval un bulunuyordu (*Osmanlı Hilâl-i Ahmer Mecmuası*, No: 14, 15 Teşrinievvel 1338, 45). Heyetin başkanlığını Dr. Bahattin yapıyordu (KA, nr. 1323/35). Dr. Eyüp Hikmet Bey bir süre görev yaptıktan sonra 3. Sağlık İmdat Heyeti'ne¹⁵ atandığından, yerine 5.000 kuruş tahsisat ve 3.000 kuruş iâşe bedeliyle emekli Binbaşı Dr. Mehmet Fevzi Bey (KA, nr. 44/343) görevlendirilmiştir. Mayıs 1923 sonuna kadar sekiz ay görev yapacak 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti, (*Türkiye Hilâl-i Ahmer Mecmuası*, No: 22, 15 Haziran 1339, 44) Ekim 1922 başında Bandırma'ya varmıştır (Çapa, 2010: 160).

Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti Bandırma'ya geldikten sonra ihtiyaç malzemelerini belirlemek amacıyla Karacabey ve Kirmasti'ye

¹⁵ Bilecik ve çevresinde görev yapmıştır. Bk. KA, nr. 1323/129.6.

memurlar sevk etti. Memurların incelemeleri sonucunda Karacabey'in yardıma muhtaç olan en öncelikli yer olduğu tespit edildi. Heyetin getirdiği malzemelerin bir kısmı Bandırma'dan Karacabey ve Kirmasti'ye gönderildi. Bandırma için gerekli olan malzemeler de İstanbul'dan sipariş verildi. Ayrıca buradaki ihtiyaç sahipleri belirlendi (*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 177). Mevcut ve İstanbul'dan sipariş edilen malzemeler dışında bölgeden de satın almalar gerçekleştirildi. Ekim 1922-19 Şubat 1923 tarihleri arasında un, buğday, mısır tanelerinden oluşan 67.000 kıyye¹⁶ Balıkesir'den alındı ve toplam 498.750 kuruş ödeme yapıldı. Hatta buğdayın bir kısmı öğütülerek un haline getirilmesi için ayrıca ödenek ayrıldı (KA, nr. 1323/129.1). Un, kepek, mısır unu ve buğdayın olduğu bir başka alım ise Kirmasti'de gerçekleştirildi (KA, nr. 1323/129.2).

Kirmasti'de Kasım 1922 tarihinde Hilâl-i Ahmer şubesi açıldı. Burada yıl sonuna kadar 131.697 kuruş para toplandı. Toplanan paranın 43.067 kuruşu Kirmasti'ye göç eden Karacabey yangınzedelerin ihtiyaçları için harcandı (*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 230).

13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti yardım faaliyetleri kapsamında Karacabey'de bir dispenserin yanı sıra 1.000 kişilik bir aşhâne açıldı. Yunanlar tarafından bütün fırınlar yakıldığından yörenin ekmek ihtiyacının giderilmesi için 15 günlük un dağıtıldı. Kirmasti'de de bir dispenser ve 1.200 kişilik aşhâne faaliyete sokuldu. Binlerce kişinin ihtiyaçları giderilmeye çalışılırken kışın yaklaşması nedeniyle Bandırma, Karacabey, Kirmasti'ye elbise ve diğer kişilik malzemeler

¹⁶ Tartı ölçülerinden birinin ismi olmakla birlikte "Okka" olarak da bilinmektedir. Şehir ve kasabalara göre değişmektedir. Ama en bilineni 400 dirheme karşılık gelen 1,282 gram olanıdır. Bk. Pakalın, 1993: 723.

verildi (*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 177).

Bandırma, Karacabey, Kirmasti, Erdek ve çevrelerinde ihtiyaç sahibi kimselerin iâşesi için 206.523 kilo un, 18.799 kilo fasulye, 12.820 kilo tohumluk buğday, 10.256 kilo mısır, tarımda kullanılmak üzere 48 pulluk, 36 saban, evsizlerin iskân edilmeleri amacıyla 262 çadır, inşaat yapımı için 400 kazma ve kürek, giyecek olarak 14.898 don ve gömlek, 962 fanila, 5.806 elbise, 680 entari, 1.005 kadın ve çocuk çamaşır takımı, 24.482 çorap, 400 patik, 500 muhtelif çamaşır, 2.140 yorgan ile 1.701 battaniye dağıtıldı (*Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928*, y.y.: 177; Çapa, 2010: 160).

Karacabey Belediye Başkanı Mehmet Bey, 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin henüz iki aylık süreyi doldurmamışken gerçekleştirilen faaliyetlerden oldukça memnundu. 25 Kasım 1922 tarihinde Ankara Hilâl-i Ahmer Murahhaslığı'na aşağıda yer alan teşekkür yazısını göndermiştir (KA, nr. 28/314)¹⁷:

“Ankara Hilâl-i Ahmer Murahhaslığı Huzur-ı Âlisine

Sefil düşman tarafından hâneleri ihrak ve emval-i eşyası gasp ve yağma edilen nâ-kabil-i tasvir fecâyi-i mezâlîme mâruz kalan kasabamız felâketzâdegânının tehvin-i âlâm ve ızdırabaatı maksad-ı ulvîyesiyle Hilâl-i Ahmer Cemiyet-i muhteremesince buraya izam kılınan 13. İmdâd-ı Sıhhiye Heyeti Doktoru Muzaffer ve İdare Memuru Cemaleddin Beyefendilerin küşad ettiği Karacabey şubesi fi 1 Teşrîniyyel sene [1]338 târihinden itibaren pek müthiş ve mübeccel olan vazîfelerine bi'l-ibtidar mahrûmiyet ve sefâletü'l-eliminin pençe-i ıstırabında inleyen binlerce biçâregânın ilbası ve iâşeleri ve hastegânın emr-i tedavileri hususunda ibraz eyledikleri gayret ve faâliyet ve kendilerine

¹⁷ Bölgede sadece Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin yardımları olmamış, başka cemiyetlerin de yangınzedelerin ihtiyaçlarını giderme noktasında yardımları gerçekleşmiştir. Bu duruma örnek için bk. KA, nr. 101/247.

karşı gösterdikleri fart-ı şevkat ve nezâket cidden umumun kalbinde pek derin ve nâ-kabil-i arz ve tasvir hürmet ve muhabbet tevlid eylemiş olduğundan ahlâk-ı cemile ve fezâil-i ber-güzide ile mütehallik ve mukaddes olan vazîfelerine fevkalâde aşık ve merbut bulunan mûmâileyhimâya karşı binlerce harikzâdegânın tercüman-ı hissiyatı olarak bî-pâyan şükranlarını takdim ile kesb-i fahr eylerim. Ol babda ferman. Fî 25 Teşrinisânî sene [1]338

Karacabey Belediye Reisi Mehmed”

13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Ankara'daki Hilâl-i Ahmer Murahhaslığı'na 19 Şubat 1923 tarihinde gönderdiği raporda yapılan faaliyetler, dağıtılan malzemeler hakkında istatistik bilgiler verilmektedir. Raporun içeriğinde özetle şu bilgiler yer almaktadır (KA, nr. 1323/129):

“Hilâl-i Ahmer 13. Sağlık İmdat Heyeti'nin faaliyet alanları Bandırma, Karacabey ve Kirmasti kazalarıyla bunların çevresindeki yanmış köylerdir. Heyet, yerel üyeler dışında doktor, eczacı ve idare memurlarından oluşmaktadır.

Karacabey ve Kirmasti'de dispanser ve aşhâne açılmıştır. Gayr-i muntazam zamanlarda Bandırma ve bağlı köylerdeki ihtiyaç sahiplerine un, fasulye, eşya verilmiştir. Ayrıca Bandırma'da da bir dispanser faaliyete sokulmuştur. Bunların dışında 1,5 ay önce satın alınan 7.000 kıyye zahire; Ocak ayının tamamında ve Şubat başlarında Kirmasti, Karacabey ve Karacabey'e bağlı 27 köyde dağıtılmıştır. Dolayısıyla Kirmasti ve Karacabey'de Nisan başına, Bandırma'da ise aynı ayın sonuna kadar ihtiyacı karşılayacak zahire bulunmaktadır.

Yardım faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların birçoğu derelerle çevrili olduğu için geçişler köprülerle sağlanmaktaydı. Fakat düşmanın çekilirken köprüleri kullanılamaz hale getirmesi faaliyetlerin yapılmasını engellemiştir. Fakat bütün zorluklara rağmen yine de heyet başarıyla görev yapmaktadır. 1923 Şubat başlarına kadar yani dört aylık

süre içerisinde çalışanların iâşe masrafları 5.707, maaşlar için de 21.029 olmak üzere toplam 26.736 kuruş harcanmıştır.

Kasım ayının başından itibaren Kirmasti'de yaklaşık 1.250, Karacabey'de 1.120, Bandırma ve çevresinde 2.800 kişiye yemek verilmiştir. Ayrıca Kirmasti ve çevresinde 2.200, Karacabey ve çevresinde 3.564, Bandırma'da 800 kişiye de giyecek yardımı yapılmıştır.

Malzemelerin taşınmasında olağanüstü derecede tasarrufa gidilmiştir. Balıkesir'den satın alınan zahireyi Şimendifer Kumpanyası indirimli olarak nakletmiştir. Bu zahirenin 37.000 kıyyesi Bandırma'ya gönderilmiştir. Ama bozulma ihtimaline karşı 8.000 kıyye mısır da dane haline getirilmiştir. Ayrıca zahirenin bir kısmı öğütülerek 9/10'u Bandırma'da ve Bandırma'ya bağlı Akçapınar, Ergili, Alaşar köylerindeki yangınzedelere dağıtılmıştır. Bunların dışında geriye kalan 30.000 kıyye zahire ise Bandırma'daki ihtiyaç sahiplerine verilmek üzere Balıkesir'de öğütülmüştür. Balıkesir'de buğdayın kıyyesi 2 kuruşa, mısırın 50 paraya öğütüldüğü bir zamanda buğday 50, mısır ise 25 paraya öğütülmüştür. Ayrıca Balıkesir'de şimendifer işçileri 625 çuval zahireyi ücretsiz taşımışlardır. İşçilerin bu örnek davranışı için Zafer-i Milli Gazetesine teşekkür beyânatı verilmiştir.

Fırka Komutanı Derviş ve Levâzım Daire Reisi Kadri Beylerin izniyle Kirmasti'de askeriye tarafından kullanılan değirmende 16.700 kıyyelik un öğütülmüş, böylece 42.500 kuruş tasarruf sağlanmıştır. Bundan dolayı Fırka Komutanı ve Levâzım Daire Reisine teşekkür edilmiştir. Şimdilik Bandırma'nın Nisan sonuna kadar ihtiyacı sağlanmışsa da Kirmasti ve Karacabey Aşhânesi için de tahminen 3.000 kilo fasulye ya da nohuta, ayrıca et ve yağa ihtiyaç vardır. Önceden iki defa alınmış olan avanslardan Şubat ayı masrafları çıktıktan sonra 300-400 lira para kalmıştır. Dolayısıyla daha sonraki masraflar için tahminen 2.500 liraya ihtiyaç vardır. Bu şekilde heyet görevini

tamamlamış olacaktır. Şimdiye kadar ifade edilenlerin dışında Bandırma, Karacabey ve Kirmasti'deki dispanserler faaliyetlerine devam etmektedir. Halka ilaçlar ücretsiz verilmektedir. 2.000'e yakın hasta tedavi edilmiş olup ağır hastalıklar gözükmemektedir”.

13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin hedefi, Yunan ordusu geri çekilirken yakmış olduğu bölgelerdeki halkın ihtiyaçlarını gidermektir. Gerçekleştirilen yardımlar yiyecek, giyecek ve sağlık alanlarında olmuştur. Yıkılan ya da kullanılamaz halde olan köprüler, yardım faaliyetlerini zorlaştırmıştır. Zira yardım malzemelerinin ihtiyaç sahiplerine ulaşmasını güçleştirmiş ya da geciktirmiştir.

Sağlık İmdat Heyeti elindeki parayı mümkün olduğunca idareli kullanarak, düşük fiyattan malzemeler satın almaya çalışmıştır. Bunu da başardığını söyleyebiliriz. Ayrıca heyet malzemelerin taşınması ya da zahirenin öğütülmesi işlemlerinin ücretsiz olarak yapılmasını sağlayanları ve emeği geçenleri unutmamıştır. Onlara teşekkür etmiş, hatta onların bu güzel davranışlarını gazeteye ilan vererek kamuoyuna duyurmuştur.

Heyetin faaliyetler sırasında sıkıntılar çektiği anlaşılmaktadır. Köprülerin bakıma muhtaç olması bu duruma bir örnektir. Fakat sorunlar sadece bununla sınırlı değildir. Şüphesiz en önemli ihtiyaç para idi. Yardımların sağlanması ve ulaştırılması buna bağlıydı. Ayrıca rapora bakılırsa diğer bir sorun personel eksikliğinden kaynaklanıyordu. Fakat belirtilen olumsuzluklara rağmen heyet üyeleri elindeki imkânları sonuna kadar kullanmış, üstün bir çaba içerisinde yardım faaliyetlerini sürdürmüştür. Kirmasti, Karacabey ve Bandırma'da kurdukları dispanserler vasıtasıyla halkı tedavi ettikleri gibi ilaçları ücretsiz vermişlerdir. 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti yıllarca süren savaşlar ve özellikle Yunan işgali neticesinde yakıp yıkılmış viraneye dönmüş memleketlerde ihtiyaç sahibi kimselerin yiyecek, giyecek,

barınma ve sağlık dâhil olmak üzere temel ihtiyaçlarını gidermek için özverili ve yoğun bir çalışma göstermiştir.

Raporda da belirtildiği gibi Şubat 1923 tarihine kadar mevcut, dağıtılan ve geriye kalan malzemelerin istatistik tabloları şöyledir:

Tablo 1: Mevcut malzemeler (Şubat 1923)

Malzeme Adı	İstanbul'dan Gönderilen		Satın Alınan		Bağış		TOPLAM	
	Kıyye	Dirhem	Kıyye	Dirhem	Kıyye	Dirhem	Kıyye	Dirhem
Un	93.150		68.776		2.221	750	164.147	750
Fasulye	14.600				205	130	14.805	130
Et			1.340	640	150	760	1.491	400
Sade ve İç yağ			50	590	3	930	54	520
Zeytin Yağı			45	250			45	250
Soğan					1.309		1.309	
Kırmızı Biber			27	220			27	220
Sebze					150	500	150	500
Pirinç					47	500	47	500
Yumurta			130 adet				130 adet	
Arpa			1.010				1010	
Saman			120				120	
Tuz			608				608	
Şeker	50						50	
Sabun	20						20	
Gaz yağı	42	500	56	360			98	860
Kibrit	50 kutu						50 kutu	
Mum	4	500					4	500
Odun			1 araba				1 araba	

Kömür			205	600			205	60
-------	--	--	-----	-----	--	--	-----	----

Kaynak: KA nr. 1323/129.4

Ayrıca 30.000 kıyye öğütülmüş buğday Balıkesir'de ve 8.000 kıyye mısır Bandırma'da bulunmaktadır.

Tablo 2: Harcanan malzemeler (Şubat 1923)

Malzeme Adı	Kirmasti ve Çevresinde		Karacabey ve Çevresinde		Bandırma ve Çevresinde		TOPLAM	
	Kıyye	Dirhem	Kıyye	Dirhem	Kıyye	Dirhem	Kıyye	Dirhem
Un	50.990	40	46.724	500	61.738		159.452	540
Fasulye	5.017	880	3.380		4.254		12.651	880
Et	573	100	918	300			1.491	400
Sade ve İç yağı	10	880	43	640			54	520
Zeytin Yağı			45	.30			45	30
Soğan	409		885				1.294	
Kırmızı Biber	6	80	18	860			24	940
Sebze			150	500			150	500
Pirinç			47	500			47	500
Yumurta	130 adet						130 adet	
Arpa	956						956	
Saman	120						120	
Tuz	318		223				541	
Şeker	15		2				17	
Sabun							12	
Gaz yağı	49	380	25	950	7	600	82	930
Kibrit		40 adet			5 adet		45 adet	
Mum							2	500
Odun					1 araba		1 araba	

Kömür	98				107	600	205	600
-------	----	--	--	--	-----	-----	-----	-----

Kaynak: KA nr. 1323/129.4.

Tablo 3: Giyecek, alet ve edevat dağıtımı (Şubat 1923)

Eşya veya Alet İsimleri	Mevcut Miktar	Dağıtılan Yerler ve Miktar				Kalan Miktar
		Kirmasti	Karacabey	Bandırma	Toplam	
Don	4.003	1.960	1.740		3.700	303
Gömlek	4.000	1.932	1.790		3.722	278
Yün Elbise	2.000	520	790	351	1.710	339
Çocuk donu	1.880	880	113	520	1.550	367
Çocuk Gömleği	2.500	1.100	1.150	200	2.450	50
Keten Ceket	556	296	260		556	
Fanila don	900	400	291	199	890	10
Havlu	500	190	240	70	500	
Pijama ve keten elbise	480	120	260	100	480	
Peçete	2.000	1.380	303	300	1.983	17
Erkek çocuk elbisesi	300	150	147		297	3
Eleklik	100	50	50		100	
Kadın patiği	200	120	80		200	
Erkek patiği	200	130	70		200	
Battaniye	200	125	72		197	3
Hasta çorabı	525	175	350		525	
Tava	465	215	249		464	1
Kadın ceketi	500	220	250	30	500	
Kız çocuk elbisesi	500	250	240		490	10
Uçkur	2.000	1.500	500		2.000	
Yorgan	1.140	500	540	100	1.140	
Hasır	190		50	120	170	20

Milli Mücadele Sonrası 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Bandırma, Kirmasti (Mustafakemalpaşa) ve Karacabey'deki Yardım Faaliyetleri (1922-1923)

Ayakkabı	207	132	70		202	5
Fes	111	20	91		111	
Hırka	57	30	27		57	
Çocuk çamaşırı	858	468	390		858	
Muşamba		3	3		3	
Pantolon	464	260	201		461	3
İğne	1.000	500	56	333	889	111
Makara	1.000	500	186	297	997	17
Toplu iğne	1.000	656		92	748	252
Şerit	300	125	75	90	290	10
Düğme	20.000		1.900		1.900	18.100
Ceket	140	60	80		140	
Yelek	276	126	100	50	276	
Kadın elbise takımı	159			159	159	
Erkek elbise takımı	100			100	100	
Çocuk elbise takımı	41			38	38	3
Çorap	350	350			350	
Kadın çamaşırı	150	150			150	
Entari	110	110			110	
Kız entarisi	200	11		189	200	
Çocuk ceketi	45	45			45	
Bel kuşağı	310	210		30	240	70
Patik	400	300	80		380	20
Çadır	140		140		140	
Kazma kürek	200		200		200	
Kibrit		2.088	3.000	1.800	6.888	

Kaynak: KA nr. 1323-129.5.

Bunların dışında 500'er don, uçkur ve gömlek, 59 çadır, 300 yorgan Karacabey'de; 700 yorgan, 550 çorap Bandırma'da ve toplam 1.182 çorap Karacabey ve Kirmasti'ye dağıtılması öngörülmüştür.

Yukardaki tablolara göre; başta un olmak üzere ihtiyaç sahiplerine değişik türde temel yiyecek maddelerinin dağıtıldığı görülmektedir. Yiyecek maddeleri dışında küçüğünden büyüğüne kadar mümkün olduğunca her çeşit giyecek yardımı da yapılmıştır. Bandırma'ya göre Kirmasti ve Karacabey'de daha çok malzeme dağıtımını gerçekleştirildiğinden ihtiyaç sahiplerinin buralarda daha fazla olduğunu göstermektedir.

3. (Bilecik), 9. (Uşak), 11.(Manisa), 12. (Aydın), 13. ve Kütahya Sağlık İmdat heyetlerinin dağıttıkları malzemeler ise şöyledir:

Tablo 4: Sağlık İmdat heyetlerinin dağıttıkları malzemeler

DAĞITILAN MALZEMELER (Adet)	SAĞLIK İMDAT HEYETLERİ						TOPLAM
	3.	9.	11.	12.	13.	Kütahya	
Amerikan gömlek	6.333		8.361	4.280	4.000		22.974
Amerikan don	6.166		6.376	7.207	4.003		23.752
Mintan	50		1.489	361	110		2.010
Yorgan	962		892	3.211	1.140	700	6.905
Battaniye	277		4.965	1.474	200		6.916
Yatak	140						140
Yastık	140						140
Yatak ve Yastık kılıfı	481		603			9	1.081
Amerikan bezi	8.166		686	389		5.000	14.241

Milli Mücadele Sonrası 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Bandırma, Kirmastı (Mustafakemalpaşa) ve Karacabey'deki Yardım Faaliyetleri (1922-1923)

Basma	843					200	1.043
Erkek elbisesi (muhtelif)		13.321	6.683	3.196			23.200
Kadın elbisesi (muhtelif)	428		4.046	175	159	105	4.913
Çocuk elbisesi (muhtelif)	190		861	700	800	20	2.571
Kadın çamaşırı	21		4.834	810	750		6.415
Çocuk çamaşırı	572		11.539	9.712	5.505	560	27.888
Yün fanila (muhtelif)	5.483		4.052	1.335	900	1.000	12.770
Yün kuşak	250		2.923	2.559	310		6.042
Çorap (muhtelif)	7.390		19.635	8.207	875	1.800	37.907
Ayakkabı (muhtelif)	2.651		1.940	700	607	115	6.013
Erkek paltosu	88		973	397	203		1.661
Kadın paltosu			482	200	200		882
Hırka	395		3.069	601	473	65	4.603
Boyun atkısı	138		1.087	580		45	1.850
Havlü ve peçete	987		2.508	2.351	2.500		8.346
İğne (paket)	562		2.000	20.000	2.000	100	24.662
Tire (makara)	3.413		900	900	1.000		6.213

Milli Mücadele Sonrası 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Bandırma, Kirmasti (Mustafakemalpaşa) ve Karacabey'deki Yardım Faaliyetleri (1922-1923)

İplik (yumak)	500					1.500	2.000
Düğme ve kopça	7.500		22.000	10.000	20.000	1.500	61.000
Urgan	173						173
İp	28,5						28,5
Çuval	135		210	362			707
Kazma	187				100		287
Kürek	186		58		100		344
Çadır	200				140		340
Pösteki	1.259		1.000	1.000			3.259
Sac tava	93		403	400	465	50	1.411
Mendil	200		674				874
Kundak takımı	10						10
Kalpak fesi			663		111		774
Eldiven	36		1.148				1.184
Başörtüsü	34		52				86
Hasır	398		500	500	190		1.588
Kibrit (kutu)	26.704		144.000	25.000	50		195.754

Millî Mücadele Sonrası 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Bandırma, Kirmastî (Mustafakemalpaşa) ve Karacabey'deki Yardım Faaliyetleri (1922-1923)

Şalvar			1.400	560			1.960
Uçkurluk şerit (metre)	2.520		21.910		4.000		28.430
Kur'an-ı Kerim						600	600
Sac kova	273					100	373
Un (kilo)	15.195			79.800	164.147		259.142
Buğday (kilo)		9.478					9.478
Arpa (kilo)		2.480					2.480
Mısır (kilo)		588					588
.....? (kilo)		1.801					1.801
Pirinç					47		47
Fasulye (kilo)				20.000	105		20.105
Et (kilo)					150		150

Kaynak: KA nr. 1323/129.6 ve 6a.

Dağıtılan yardım malzemeleri ihtiyaç sahibi kimselerin zorunlu temel ihtiyaçlarını gidermeye yöneliktir. 9. ve Kütahya Sağlık İmdat heyetlerine göre; 3. 11. 12. ve 13. Sağlık İmdat heyetlerinin görev yaptığı bölgelerde dağıtım daha fazla olmuştur.

Batı Anadolu'ya gönderilen yardım heyetlerinin faaliyetlerini sürdürdüğü bir sırada TBMM Hükümeti'nin raporu ve Ankara Hilâl-i Ahmer Murahhaslığı'nda görevli Ömer Lütfi Bey'in İzmir, Manisa,

Alaşehir, Uşak, Afyon ve Eskişehir'de gerçekleştirdiği gözlemler sonucunda 9., 10., 11., 12. ve 13. Sağlık İmdat heyetlerinin görev süreleri Cemiyetçe uzatılmıştır. Ayrıca Sağlık İmdat heyetleri; “*Muhtaç halkın isimlerini kapsayan bir defter tutacak; 12 yaşından büyük olanlara ayda 10 kilo, küçüklere ise 5 kilo buğday dağıtacaktır. Buğday verilmediği takdirde 10 kilo buğday yerine 9 kilo, 5 kilo yerine 4,5 kilo un dağıtılacaktır. Aşhanelerde haftada yalnız üç defa yemek verilecektir. Bir kişiye verilecek yemekte 125 gr. un veya kuru sebze, 50 gr. et, 5 gr. sade yağ ve 5 gr. tuz bulunacaktır.*”. Ayrıca heyetlere; “*30.000 yorgan ve battaniye, 30.000 kat çamaşır, 5.000 takım erkek elbisesi, 5.000 çocuk elbisesi, 30.000 çift çorap, 10.000 çift çarık, 6.000 kalın fanila, 1.000 pamuklu ve 4.000 kadın elbisesi veya kumaş*” gönderilecekti (Çapa, 2010: 157).

Ekim 1922-Mayıs 1923 tarihleri arasında 9., 10., 11., 12. ve 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat heyetlerinin sivillere yönelik yaptıkları yardımların tutarı 523.000 liraya ulaşmıştır (Sezer & Metin, 2013: 177). Sağlık İmdat heyetlerinin Ekim ayında 200.000 lira tahsisatla göreve başlamışlardı. Fakat Mayıs ayı sonuna gelindiğinde iki buçuk katından daha fazla bir kaynak aktarımının gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Milli Mücadele sırasında ihtiyaç sahibi kimselere yardım edilmesi ve yakılan köylerin imar edilmesi için Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı ile müzakereler yürütülmüştür. Bu amaçla Hamit Bey ile Cemiyet-i Akvam ve Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın İstanbul delegesi J. Burine arasında yapılan görüşmeler 9 Mart 1922 tarihinde olumlu sonuçlanmıştı. Ancak anlaşmanın yürürlüğe girmesi için TBMM Hükümetince onaylanması gerekiyordu (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-005; BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-021). Kızılhaç Teşkilatı ve Hilâl-i Ahmer Cemiyeti arasında varılan anlaşma Avrupa basınında da yer almıştı (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-022). Anlaşmaya göre bölgenin imarı Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın

denetiminde Hilâl-i Ahmer vasıtasıyla yürütülecekti. Kızılhaç Teşkilatı İtilaf Devletleri'ne karşı taahhütlerinin ancak bu şekilde yerine getirebileceklerini TBMM'nin Roma temsilcisi ve Hilâl-i Ahmer delegesi Celalettin Arif Bey'e bildirmişlerdi. Celalettin Arif Bey de TBMM İcrâ Vekilleri Heyeti'ne 30 Haziran 1922 tarihli yazıyla durumu aktarmış, yapılan yardım teklifinin uzun süre bekletilmeyip bir an evvel karar verilmesini talep etmiştir (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-002). TBMM'nin Hariciye Vekâleti'nden Sıhhiye ve Muâvenet-i İçtimâiye Vekâletine gönderilen 9 Ağustos 1922 tarihli yazı Hamit Bey'in Uluslararası Kızılhaç Teşkilatıyla yapılan anlaşmayı içermekte idi. Yazıda yer alan bilgilere göre anlaşma büyük faydalar getirirse de Hilâl-i Ahmer Cemiyeti Genel Kâtibi Dr. Hikmet Bey'i düşündüren bir husus vardı. Bu husus; Kızılhaç Teşkilatı'nın bir müfettiş bulundurması ve müfettişin onayı olmaksızın hiçbir bir işlem yapılamamasıydı. Kızılhaç Teşkilatı ise kontrolün sadece sözde kaldığını, Hilâl-i Ahmer'e güvenlerinin tam olduğunu bildirmişti. Gerçekte Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın müfettiş görevlendirmesi usullere uygun bir durum değildi (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-009). Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın Yazı İşleri Şefi E. Kalazot ve komite üyelerinden Jack Shone Vivere'nin TBMM Hükümetine gönderdikleri mektupta; Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı ve Hilâl-i Ahmer Cemiyeti arasında varılan anlaşmanın henüz TBMM Hükümeti tarafından onaylanmamış olmasının Kızılhaç Teşkilatı'nı sabırsızlandırdığını ve Hükümetin yardımların yapılmasına izin vereceğini ümit ettiklerini ifade ediyorlardı (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-023).

Sonuçta Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın yardım önerisi TBMM Hükümeti tarafından olumsuz karşılanmıştır. Çünkü faaliyetlerin Kızılhaç Teşkilatı'nın gözetiminde yürütülmesi, uluslararası alanda saygın bir kuruluş haline gelen Hilâl-i Ahmer'e karşı güvensizlik hissi verecekti. Ayrıca faaliyetler sırasında hükümetin kayıtsız kalacak olması egemenlik haklarına aykırı bulunmuştur. Ancak

TBMM Hükümetince önerilen şartlar kabul edilirse Kızılhaç Teşkilatı'nın yardım teklifi kabul edilecekti. Bu doğrultuda TBMM Hükümetince Kızılhaç Teşkilatı'na sunulan şartların bazıları şöyleydi:

- Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın belirleyeceği heyet, Hilâl-i Ahmer ve Amerikan Yakın Doğu Yardım cemiyetlerinin katılımıyla kurulan komisyon vasıtasıyla yürütülecek, fakat kurulacak komisyonda hükümet tarafından da atanmış bir komiser yer alacaktır.

- Yardım komisyonu her türlü satın almaları ve insan kaynak ihtiyaçlarını (mühendis, usta, işçi) yurt içerisinde karşılayacaktır. Dışarıdan getirilmesi zorunlu ise Türk tüccar ve şirketleri aracılık edecektir.

- İmar faaliyetlerine hükümetin gerekli gördüğü yerlerden başlanacaktır.

- Hükümet tarafından yerine getirilmesi sakıncalı değilse komisyon kararları geçerli olacaktır.

- Yunanların geri çekildiğinde harap haldeki köylerin ve bunların sayılarını gösteren ayrıntılı bir haritanın yapılması mümkündür. Ama tahribatın büyük çoğunluğunu oluşturan köyler hâlâ işgal altındadır. Bu nedenle yapılacak haritaya göre yardım boyutu belirlenmeyecektir (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-016; BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-017; BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-020).

Fakat 5 Eylül 1922 tarihinde çıkan Kararnameyle; TBMM Hükümetinin istediği şartlar sağlanmamış ve Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'ne tam anlamıyla güvenilmediği anlaşıldığından Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın yardım teklifi kabul edilmemiştir. Yalnız kapılar tam kapatılmamış, eksiklikler ortadan kaldırıldığı takdirde yardım faaliyetlerine izin verileceği kararnamede belirtiliyordu (BCA, nr. 030-18-01-01-5-27-20). Ancak savaştan sonra Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın isteği üzerine vilayet ve mutasarrıflıklardan bilgi istenmiştir. İstenilen bilgiler Yunan işgali öncesi ve sonrası muhtelif yerlerin nüfus ve ev sayılarıyla, ihtiyaç duyulan yiyecek, barınma ve

tıbbi malzemeleri kapsıyordu. Bu amaçla İzmir Vilayeti, Çanakkale, Karesi ve Eskişehir mutasarrıflıklarından temin edilen belgeler Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'na gönderilmesi için Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'ne verilmiştir (KA, nr. 1261/7; KA, nr. 1261/12; KA, nr. 1261/12.1; KA nr. 1261/12.2). Şunu da ifade etmek gerekir ki TBMM Hükümeti, Yunanların gerçekleştirdiği katliamlara seyirci kalmamış, yapılanları uluslararası boyutta duyurmak için Matbuat ve İstihbarat Müdüriyetince kitapçıklar ve broşürler hazırlamasını istemiştir (KA, nr. 39/49). Böylece hazırlanacak kitapçıklar ya da bildirimler sayesinde Yunanların yaptıkları vahşet ortaya çıkarılıp dünya kamuoyu bilgilendirilecekti (BCA, nr. 272-0-0-12-39-38-11-4-003).

Sonuç

1868 yılında yaralı ve hasta askerlere yardım amacıyla kurulmuş olan Cemiyet, sivillere de yardım faaliyetlerinde bulunmuştur. Özellikle Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve Milli Mücadele dönemlerinde aralıksız sürdürdüğü faaliyetleriyle dikkati çekmiştir. 10 yıldan fazla süren savaş döneminde askerî ve sivil halkın ihtiyaçlarını giderme doğrultusunda kısıtlı imkânlarla rağmen zorlukları aşmış, personelinin özverili çalışmaları sayesinde başarıyla görev yapmıştır. Yunanlar, Türk ordusunun Büyük Taaruzu'ndan sonra işgal etmiş olduğu yerlerden çekilirken Türk köylerini, beldelerini, şehirlerini yakıp yıkarak yenilginin acısını korumasız masum sivil halktan çıkarmışlardır. Acıların hafifletilmesi, yaraların sarılması amacıyla askeri ve yerel makamların isteği üzerine Hilâl-i Ahmer Cemiyeti tarafından İmdat heyetleri bölgeye gönderilmiştir. Bursa ve Balıkesir bölgesine gönderilen 13. Hilal-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti; Bandırma, Karacabey ve Kirmasti'de görev yapmıştır. Görev süresi toplam sekiz ay sürmüştür. Çalışmada belirtildiği üzere heyetin görev süresinin uzatılması Yunanların gerçekleştirdiği tahribatın ne boyutta olduğunu anlamamızı sağlamaktadır. Halkın temel ihtiyaçlarını gidermeye

yönelik yapılan yardımlar; yiyecek, giyecek, barınma, yakacak ve sağlık alanlarında olmuştur. Fakat bölge insanının geçimini kimseye muhtaç olmayacak şekilde tek başlarına yürütebilmeleri için tarım zirai aletleri de yapılan yardımlar içerisinde yer almıştır.

13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin yardım faaliyetlerini yürütürken en önemli ihtiyacı paraydı. Çünkü gerçekleştirilen faaliyetlerin başarısı maddi imkânlarla bağlıydı. Heyet Başkanı elindeki miktarı göz önünde bulundurarak malzeme alımını ya da nakliyatını elinden geldiği kadar tasarrufa giderek imkânlarını sonuna kadar kullanarak başarmıştır. Asker ya da sivillerin yardımıyla düşük maliyette ya da ücretsiz olarak malzeme elde edilmesi Cemiyete olan güveni göstermesi bakımından önemlidir. Zaten bu gibi örnek davranışları Sağlık İmdat Heyeti, Cemiyet adına teşekkür ederek karşılıksız bırakmamıştır. Ayrıca yerel halk ve temsilcileri de 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin faaliyetlerinden memnun kalmıştır.

Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın Milli Mücadele sırasında yardım faaliyetlerinde bulunmak için Hilâl-i Ahmer Cemiyeti ile yaptığı müzakereler olumlu sonuçlanmıştı. Anlaşma her ne kadar büyük menfaatler içermiş olsa da anlaşmanın bazı maddeleri egemenlik haklarına aykırı bulunduğu ve Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'ne tam güvenilmediği hissini verdiği için TBMM Hükümeti tarafından onaylanmamıştır. Fakat TBMM Hükümeti istenilen şartlar sağlandığı takdirde yardım faaliyetlerine izin vereceğini de belirtmiştir. Milli Mücadele sonrasında Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'nın gerçekleştireceği yardım faaliyetlerinin boyutunu belirlemek için bölgeye ait nüfus ve yıkılan bina sayısı ile ilgili bilgiler ve fotoğraflar yerel makamlardan istenmiştir. Böylece Hilâl-i Ahmer Cemiyeti vasıtasıyla Uluslararası Kızılhaç Teşkilatı'na ulaştırılacak belgeler sayesinde Yunan mezâlimini tüm dünya görmüş olacaktır.

Bilgi Notu

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Kaynakça

Akkılıç, Y. (2008a). *Kurtuluş Savaşı'nda Bursa: Mondros'tan işgale, birinci kitap*. Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yayınları.

Akkılıç, Y. (2008b). *Kurtuluş Savaşı'nda Bursa: işgalden kurtuluşa, ikinci kitap*. Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yayınları.

Arşiv belgelerine göre Balkanlarda ve Anadolu'da Yunan mezâlimi. (1996). II, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Çapa, M. (2010). *Kızılay [Hilâl-i Ahmer] cemiyeti (1914-1925)*. Türkiye Kızılay Derneği Yayınları.

Çapa, M. (2015). Millî Mücadele Döneminde İzmir ve çevresinde Kızılay'ın (Hilâl-i Ahmer) faaliyetleri. M. A. Parlak (Yay. Haz.), *Kurtuluş ve Kuruluşun Sembol Kenti İzmir Sempozyumu Bildirileri (26-28 Eylül 2012)* içinde (53-68. ss.), Araştırma Merkezi Yayınları.

Dr. Besim Ömer (2009). *Hanımefendilere Hilâl-i Ahmer'e dair konferans*. İ. Hacıfettahoğlu (Haz.), Türkiye Kızılay Derneği Yayınları.

Hülagü, O. (2001). *Millî Mücadelede Bursa*. Emre Yayınları.

Karal Akgün, S. & Uluğtekin, M. (2000). *Hilal-i Ahmer'den Kızılay'a. I*, Beyda Basımevi.

Kızılay arşiv belgelerinde savaşlar (Trablusgarb-Balkan-Millî Mücadele). (2019). Çelik, G., Karacakaya, R., Mete, Z., Genç, H., Bal, F. (Yay. Haz.), H. Genç (Ed.), Baydan Ofset.

Merhamet güneşi Kızılay-Le Soleil de la Compassion- Hilâl-i Ahmer - 1912-1920-. (2015). A. Tetik, E. Karapirinler (Yay. Haz.), A. Özgören (Ed.), Türk Kızılayı Yayınları.

Millî Mücadelede Hilâl-i Ahmer, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin teşkilinden Sakarya Zaferi'ne kadar Hilâl-i Ahmer Cemiyeti icraat raporu-23 Nisan 1920-23 Eylül 1921. (2009). İ. Hacıfettahoğlu (Haz.), Türkiye Kızılay Derneği Yayınları.

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hilal-i Ahmer İcraat Raporları 1914-1928. (y.y.). M. Uluğtekin, M. G. Uluğtekin (Haz.), C. Aygül (Ed.), Türk Kızılayı Derneği Yayınları.

Özaydın, Z. (2002). Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin kuruluşu ve çalışmaları. *Türkler Ansiklopedisi* içinde (687-695. ss.), 13, Yeni Türkiye Yayınları.

Pakalın, M. Z. (1993). Okka. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* içinde (723. ss.), II, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Sezer, C. & Metin, Ö. (2013). Balkan Savaşlarından Milli Mücadele'ye Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin yardım faaliyetleri (1912-1922). *Tarih Araştırmaları Dergisi (TAD)*, XXXII(54), 174-181.

Sezer, C. & Metin, Ö. (2016). *Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin Balkan Savaşlarında muhacirlere yardımları*. Türk Kızılayı Yayınları.

Sezer, C. (2019). *Trablusgarp Savaşı'nda Hilâl-i Ahmer Cemiyeti (1911-1912)*. Kriter Yayınları.

Türk İstiklâl Harbi Batı Cephesi Büyük Taarruzda Takip Harekâtı (31 Ağustos-18 Eylül 1922). (1969). II, 6. Kısım, III. Kitap, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yayınları.

Türk İstiklâl Harbi Batı Cephesi (4 Eylül 1919-9 Kasım 1920). (1991). II, 2. Kısım, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi-I. (2002). D. Yalçın, Y. Akbıyık, D. A. Akbulut, M. Balcıoğlu, N. Köstüklü, A. Süslü, R. Turan, C. Eraslan, M. A. Tural (Yay. Haz.), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Türkiye'de Kızılay Derneği 73 Yıllık Hayatı 1877-1949. (1950). (Basım yeri yok).

Yüceer, S. (2001). *Bursa'nın işgal ve kurtuluş süreci (8 Temmuz 1920-11 Eylül 1922)*. Uludağ Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları.

Arşiv Belgeleri*

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Kızılay Arşivi (KA)

Sürelî Yayınlar**

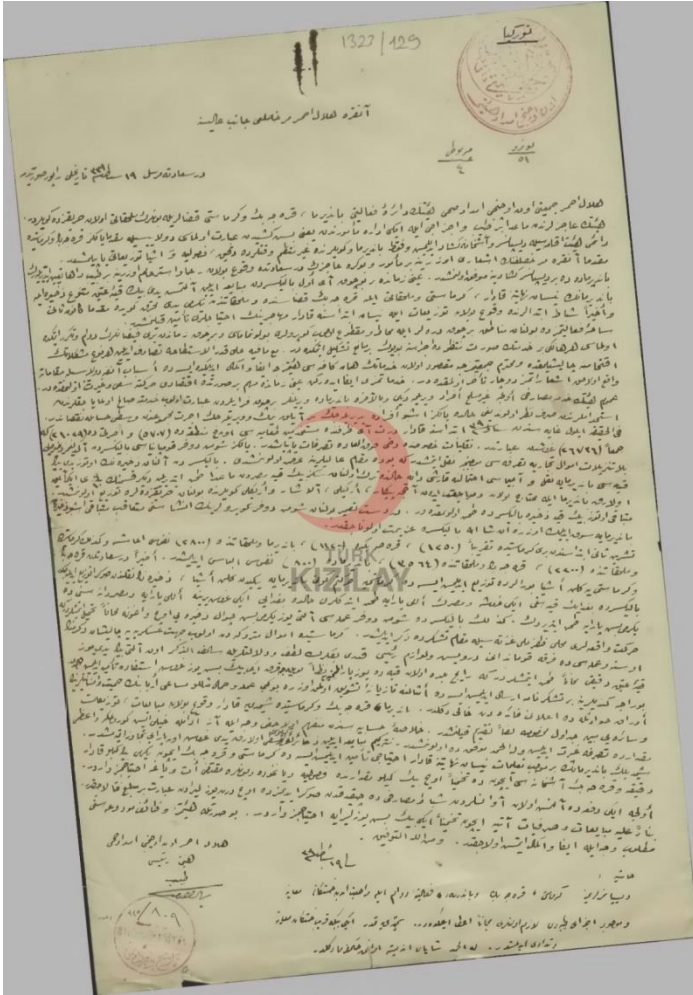
Osmanlı Hilâl-i Ahmer Mecmuası

Türkiye Hilâl-i Ahmer Mecmuası

* Arşiv belge numaraları metinde verilmiştir.

** Mecmua sayı ve tarihleri metinde verilmiştir.

Ekler

Ek I: 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Ankara'daki Hilâl-i Ahmer Murahhaslığı'na gönderdiği 19 Şubat 1923 tarihli rapor hakkında. Bk. KA, nr. 1323/129.

Millî Mücadele Sonrası 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Bandırma, Kirmasti (Mustafakemalpaşa) ve Karacabey'deki Yardım Faaliyetleri (1922-1923)

823/129.4

هتوی امر اردن ارضی اورامی کیفیت ساطرملقینج اقره یوزون ارایه شتره واردات رمرین یوزون ساطرملقینج

ردیف	محل	واردات		مخرجات		تاریخ	ملاحظات
		مقدار	قیمت	مقدار	قیمت		
1	داغچین	9800	6000	7000	5000	1922	
2	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
3	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
4	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
5	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
6	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
7	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
8	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
9	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
10	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
11	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
12	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
13	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
14	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
15	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
16	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
17	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
18	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
19	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	
20	کرمستان	10000	8000	8000	6000	1922	

TÜRK KIZILAY

Ek II: 13. Hilâl-i Ahmer Sağlık İmdat Heyeti'nin Bandırma, Kirmasti ve Karacabey'de dağıttığı malzemeler hakkında (Şubat 1923). Bk. KA, nr. 1323/129.4.

EXTENDED ABSTRACT

The Anatolian lands of the Ottoman Empire, who had been defeated in the First World War, were occupied by the Allied States, led by England. Turkish Nation, wanting to end the invasion of enemy forces, gathered under the leadership of Mustafa Kemal Pasha. The Turkish nation firstly completed the organization activities necessary for independence in this period, called National Struggle (War of Independence) (1919-1922); a regular army was established once organizations had been completed. Successes gained by the regular army ensured ending the enemy occupation in Anatolian lands. The final war won by the Turks at this struggle period was named the Battle of Dumlupınar (August 26-30), at the end of which the Greek Army started to retreat from the lands of Western Anatolia; however, Greek soldiers burnt the districts and cities down as they retreated. In addition to this, they tortured and oppressed the folk living in those lands. Bandırma in Balıkesir, Kirmasti (Mustafa Kemal Paşa), and Karacabey districts in Bursa were, unfortunately, some of the lands went through this barbarism. These three districts were occupied by the Greek Army on July 2, 1920. Kirmasti and Karacabey were freed from the occupation on September 13, and Bandırma on September 17, 1922. As said above, the retreating Greek army demolished and burnt down the lands they occupied.

The desperate people living in these lands had no shelter, nothing to eat, drink and they didn't have the chance to receive medical help. Red Crescent Group was specifically established to help these people; the health assistance group had five different centers in Bilecik, Uşak, Aydın, İzmir, and Balıkesir. They appointed Health Assistance Groups for specifically working in Balıkesir-Bursa, Uşak-Afyonkarahisar, Bilecik-Eskişehir, İzmir-Manisa, and Aydın. These groups operated medical assistance in Bilecik as the 3rd section, in Uşak as the 9th section, in Manisa as the 11th, in Aydın as the 12th; Balıkesir-Bursa Health Assistance Group worked as “the 13th Red Crescent Health Assistance Group” in Bandırma, Kirmasti, and Karacabey.

The 13th Red Crescent Health Assistance Group worked for 8 months, between October 1922 and May 1923. Three doctors and four health officers departed from İstanbul and arrived at Bandırma in the first week of October. Health officers brought some necessary materials with them while they collected some other equipment and materials from the region, they arrived in. The 13th Red Crescent Health Assistance Group firstly sent officers to Kirmasti and Karacabey for

determining the necessities once they arrived at Bandırma. They carried out their activities in Bandırma, Kirmasti, and Karacabey in line with the necessities. Soup-kitchens and dispensaries established by the group served thousands of people. On the other hand, winter clothes were distributed to those in need. However, the most significant necessity was sheltering; tents were put up and materials necessary for building houses were distributed. Seeds and agricultural tools were given to the people in need. Both the local administrators and the public were highly satisfied with the activities of the 13th Red Crescent Health Assistance Group in the region.

The 13th Red Crescent Health Assistance Group carried out its activities under extremely difficult conditions. First of all, the financial capacity of the organization was limited; members of the organization tried to work based on this fact. Another significant obstacle of the organization was the destroyed bridges; it was difficult to reach people in need as the Greek army destroyed important bridges when they retreated. Despite all these, the 13th Red Crescent Health Assistance Group had been successful in many dimensions. The hard work and sacrifices of the 13th Red Crescent Health Assistance Group members played a key role in this success; support of the Turkish Grand National Assembly and the public to the organization were the other significant factors for the organization.

International Red Cross made attempts to help and support the people of Anatolia during the period of National Struggle. However, the Turkish Grand National Assembly rejected the support of the Red Cross as they believed that their activities were against the right of independence and the Red Cross didn't completely trust in the activities of Red Crescent Organization. The National Assembly stated that they could permit the activities of the Red Cross if they would meet the specific conditions set by the Turkish Government. On the other hand, the Turkish Grand National Assembly Government couldn't be indifferent to the tyranny of the Greeks in Anatolia. They prepared booklets and announcements through the Press and Intelligence Administration to announce the Greek barbarism to the whole world.